

Motion till riksdagen 2024/25:2491

av **Linus Sköld m.fl. (S)**

Folkbildning för demokrati och rikets säkerhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att höja ambitionerna med folkbildningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en bildad befolkning för ökad motståndskraft och nationell säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa folkbildningens frihet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återföra folkbildningsanslagen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En bildad befolkning är en nödvändighet för en levande demokrati. Därför är invånarnas tillgång till forum för bildning helt avgörande. Människors bildning ska i minsta möjliga mån avgöras av det offentliga. Folk bör kunna växa och utvecklas, förkovra sig och förvärva nya insikter inom områden som de själva väljer, fritt och frivilligt.

De färdigheter och kunskaper som krävs för aktivt deltagande i arbetsliv och samhällsliv sköter samhället gemensamt inom det ordinära utbildningsväsendet. Det kan det sägas mycket om, men det är otvetydigt att både innehåll och omfattning definieras av det offentliga i läroplaner, timplaner, kursplaner, examensmål osv. Människors behov av möjligheter att bilda sig, växa och utvecklas genom livet är både bredare och djupare än så. Därför finns folkhögskolor och studieförbund, offentligt finansierade men innehållsligt fria och för deltagaren frivilliga.

Källkritik har alltid varit viktig kunskap för den enskilde. I vågor, som internets genombrott, sociala mediers genombrott och smarta mobilers intåg i vardagen, har det blivit en allt mer nödvändig färdighet för den enskilde. Alternativa fakta, desinformation

och ”deep fake” har på nytt förstärkt behovet av en bildad befolkning. Att terrororganisationer och främmande makt använder desinformation som medel för att destabilisera det svenska samhället är en realitet. Att svenska medborgare kan förhålla sig kritiskt till information och andras påståenden har därför slutat vara ett intresse för den enskilde och blivit en fråga om nationell säkerhet. Medvetna försök att destabilisera det svenska samhället genom desinformation och propaganda har mycket mindre utsikter att lyckas om befolkningen är bildad och kunnig och förmår tänka kritiskt. I det allt sämre säkerhetsläge samtiden bjuder har befolkningen och rikets säkerhet intresse av mer bildning, mer kunskap samt mer självständigt och kritiskt tänkande. Regeringen går tyvärr i rakt motsatt riktning.

De senaste åren har folkbildningen, i synnerhet studieförbunden, ifrågasatts i den offentliga debatten. Avslöjanden om fusk har lett till ännu värre anklagelser om att majoriteten av verksamheten skulle vara bluff och båg. Även om Riksrevisionen i en granskning nyligen konstaterat att kontrollen av om pengarna uppfyller statens syfte med folkbildningen inte är tillräcklig finns det inget skäl att montera ner folkbildningen. Ja, staten ska kräva att de aktörer som får del av statsbidraget står upp för demokratins ideal. Men det skulle motverka sitt syfte om staten noggrannare skulle reglera eller kontrollera innehållet i människors bildningsresor.

Resursfördelningsprincipen som gällt för studieförbunden har skapat en jakt på volymer istället för att uppmuntra kvalitativ verksamhet. Därför ser vi med tillförsikt fram emot att nya fördelningsprinciper ska tillämpas från 2025. Det väntas leda till att kvalitet premieras före kvantitet.

Statens stöd till folkbildningen skärs nu ner drakoniskt. 2024 delade dessutom regeringen upp folkbildningsanslaget och gav sig särskilt hårt på att minska studieförbundens resurser. Det är en förändring vi avvisar å det bestämdaste.

Linus Sköld (S)

Gunilla Svantorp (S)

Helén Pettersson (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)

Gunilla Carlsson (S)